

BISKOPENS VISITASFOREDRAG
VISITAS I TROMSØ DOMKIRKE SOKN
TROMSØ DOMPROSTI I NORD-HÅLOGALAND BISPEDØMME
8.-13.NOVEMBER 2022

Kjære domkirken menighet!

Selve reisa til visitasen har vært kort denne gang, men det har vært spennende, lærerike og fine dager sammen med dere. Jeg og rådgiver Sara Marie Triumpf har blitt tatt imot på en åpen og gjestfri måte. Domprost Stig Lægdene er også en del av følget mitt, selv om vi denne gangen har besøkt den menigheten der han har det meste av sin menighetstjeneste.

Når biskopen kommer på visitas til en menighet viser det at menigheten tilhører et større fellesskap: Den verdensvide kirke, Den norske kirke og Nord-Hålogaland bispedømme. Som biskop skal jeg ha tilsyn med menigheten og de ansatte, og jeg har et særlig oppdrag i å ha tilsyn med de som er vigset til kirkelig tjeneste.

Ordet visitas betyr egentlig besøk. Visitasen gir oss mulighet til å se hverandre, se menighetenes virke og samtale om veien videre med fokus på særlig viktige oppgaver i soknet. Hensikten med visitasen er å oppmuntre og inspirere. For sammen å finne ut av muligheter og utfordringer i tiden fremover slik at dere kan fortsette å være den gode menigheten dere er.

Visitasen gir en unik mulighet til virkelig å se menigheten, de ansatte, frivillige og en del av de menneskene som kommer til kirka.

Tema for visitasen har vært: «Kirka i sentrum». Hvordan er det å være kirke midt i hjertet av sentrum, omkranset av kirkeparken? Hvordan er det å være ansatt, frivillig eller besøkende i Tromsø domkirke? Det er 9 år siden forrige visitas. Det har vært endringer siden den gang, både i kirken og i samfunnet. Noen av disse vil jeg komme tilbake til i dette foredraget.

I forkant av visitasen har domprosten forberedt visitasen sammen med stab og menighetsråd, det har også vært møter i forkant. Nytilsatt sokneprest gikk inn for å lede visitasarbeidet fra høsten av. Det ble et fint visitasprogram.

Som biskop og leder for prestetjenesten er jeg opptatt av hva vi får ut av ressursene i vårt kirkelige arbeid. Hvor og hvordan skaper vi de gode møteplassene for mennesker, møteplasser som preges av Guds nærvær, omsorg og kjærlighet? Jeg har fått oppleve flere av disse møteplassene hos dere.

Det å få møte mennesker er en viktig del av en visitas, og det har vært mange gode møter disse dagene. I løpet av uka har jeg fått truffet både de ansatte, menighetsrådsmedlemmene og andre frivillige medarbeidere, i tillegg til de som har deltatt på de ulike arrangementene jeg har fått oppleve. Disse møtene vil jeg bære med meg lenge etter visitasen; møter med enkeltpersoner, fellesskapene og tankene om hva som skjer fremover i domkirka.

Domkirka ligger jo midt i sentrum av Tromsø. Derfor har mange et nært forhold til nettopp denne kirka, og den flotte beliggenheten tiltrekker seg langt flere enn de som bor innenfor menighetens grenser. Det er også stor utbygging innenfor menighetens grenser og nye kommer til. Samtidig har menigheten en kjerne av godt etablerte mennesker som har vært aktive i mange år.

Jeg vil gjerne dele noen inntrykk fra visitasen med dere

Jeg har fått møte dyktige, høyt kompetente og engasjerte ansatte og frivillige medarbeidere i menigheten. Det er det grunn til å være takknemlig for. Det er fast ansatte på plass i alle stillinger, noen nye og andre som har vært med i flere år. Dette gir en god mulighet for kontinuitet i utviklingen av menighetslivet. Det gjøres også mye godt frivillig arbeid, etablerte tiltak går sin vante gang og nye prosjekter er i gang. Her er mye å glede seg over.

Hvilke møter har vi så hatt under visitasen?

Visitasen startet tirsdag med et møte med de ansatte og menighetsrådsleder. Etter en fin liturgisk åpning fikk jeg orientering om status og tanker om tiden fremover. For meg er det viktig å få hilse på de kirkelig ansatte og høre om deres arbeidsforhold i menigheten.

Det har vært godt å se at det er stor trivsel blant dere, og fellesnevneren under møtet var også at dere rapporterer om å trives godt i staben. Det er bra. Gode kolleger og definerte oppgaver er viktige forutsetninger for godt samarbeid.

Jeg fikk høre om en god og varm arbeidsplass, med fin kommunikasjon mellom dere, og med selvgående folk som ønsker mye godt for kirke og menighet. Det gledet meg å høre at dere finner mye styrke i en inkluderende, mangfoldig og flerkulturell stab og kirke.

Kirken har høyt aktivitetsnivå både på dag- og kveldstid. Det er fint at dere har en bevissthet på å finne en balanse når det skjer mye, man ønsker mye, og man samtidig skal kunne ha det godt på jobb. Dere gjør mye, men forteller at dere stadig tenker nytt og ønsker å gjøre mer, hvis dere hadde hatt ressurser til det. Det er fint tenker jeg. Og, det er en fin tanke å samarbeide med andre staber og menigheter i byen om felles tiltak.

Som kirka i sentrum opplever dere en stor bredde i menigheten, med stort mangfold. Det er mange forskjellige mennesker som kommer inn i kirken, og dette omtales i positive ordelag. Alle er like velkomne, og alle hører til. Prosjektet «Åpen domkirke» gjenspeiler nettopp tankene om at dere vil ønske enda flere velkommen.

Tirsdags kveld fikk jeg møte menighetsrådet.

For meg som biskop er det svært viktig å møte menighetsrådene i forbindelse med en visitas. Menighetsrådet her er satt sammen av flotte, dyktige mennesker som viser engasjement i arbeidet med å fremme det lokale menighetslivet, og å legge til rette for de ansatte.

Det ble en god samtale rundt visitasmeldingen og menighetsrådet delte også sine tanker om hva som var viktig å snakke med kommunen om på torsdag.

Vi snakket om å viktigheten av at samiske og kvenske elementer er med i gudstjenestene. Under møtet ble det foreslått å ha dette som tema i et menighetsrådsmøte. Hva gjør man i forhold til det samiske og kvenske i dag, føler folk seg inkludert, og kan man gjøre mer? Flott at dette engasjerer!

Domkirken har gjennom flere år hatt misjonsprosjekt, og fire søndager årlig settes av til disse der gudstjenester har fokus på misjon og bistand. Menigheten har et misjons- og bistandsutvalg, og har misjonsprosjekt i Kina og bistandsprosjekt i Etiopia.

Det norske misjonsselskap var initiativtaker til TIC (Tromsø International Church) og sitter i styret der.

Misjon hører med til alle våre menigheter, og det er spennende når menighetene har prosjekter som engasjerer.

Det er enighet om at sang og musikk er viktig for menighetslivet. Kirka åpnes for andre aktører, det favner bredt, og det gir felleskap til både barn, unge, vokse og eldre. Tusen takk for godt arbeid og for at dere stadig har oppe til samtale hva som passer inn i vår kirke og menighet, og på hvilken måte det er riktig å åpne opp for andre utenifra. Det er godt å se at dere har en bevissthet rundt dette og fortsetter samtalen.

En utfordring som ble tatt opp under møtet er at menigheten har fått en bydel til, fra gamle Mack sørover til gamle meieriet. Mange tilflyttere tenker kanskje ikke over at domkirka er deres menighet. Menighetsrådet snakket om hvordan dette kan tydeliggjøres. Kanskje kunne en utegudstjeneste i adventstida fungert fint? Selv om det ikke er noen konkrete planer i forhold til dette vil jeg berømme dere for slik kreativ tenkning.

I forlengelsen av dette er det også mange som bor og flytter hit som ikke snakker norsk, både studenter og andre. Flere tilbud på engelsk er ønskelig, gudstjenester på engelsk er en mulighet. I tillegg nevnes godt samarbeid med TIC, som gjerne kan bli enda tettere.

Onsdagen startet med bedriftsbesøk i Domkirken barnehage. Her fikk jeg fortelle litt om hva det er å være biskop, vi fikk en god orientering om barnehagen fra både menighetsrådsleder (som også leder styret i barnehagen) og ny styrer Sandra, i tillegg til omvisning. Så synes jeg det var ekstra flott å møte barna. De hadde forberedt seg godt og sang nydelige sanger til oss. De største barna hadde hatt et prosjekt om «Skapelsen» som vi fikk presentert.

Barnehagen har snart 50 års jubileum. Den drives med utvidet kristen formålsparagraf, som innebærer blant annet at det leses kristne barnebøker og man synger kristne barnesanger. De drar på besøk til både Elverhøy og domkirka, med samlingsstunder der. Vi hører om et åpent og godt samarbeid mellom stab, menighet og barnehage. Man ønsker tettere samarbeid, og det planlegges lystenning og at barnehagens kunstprosjekt stilles ut i domkirken, med åpning 9. desember.

Det var godt å høre at de jobber mye med verdigrunnlaget i barnehagen og det er fokus på hvordan man er mot hverandre. Begrepene identitet, mangfold og omsorg beskrives som verdier.

Etter besøket var det klart for befaring både inne i domkirka og utenfor, i kirkeparken.

Vi fikk se de aller fleste rommene i kirken. Det har blitt ordnet et flott samtalerom i andre etasje, et funksjonelt kjøkken og det jobbes med å få til noe i ubrukt areal oppe bak orgelet. Ved forrige visitas oppfordret biskopen til å ordne kjøkken. Det er gjort, ved hjelp av stor innsats fra biskop emeritus Per Oskar. (det kan altså «straffe» seg å være på visitas). Rommet bak i kirkerommet er tatt i bruk ved å fjerne kirkebenker og få inn stoler og bord. Her er det stabsmøter, kirkekaffe og Domkafe, blant mye annet.

Jeg vil berømme kirkevergen for å ha god dialog med kommunen. Nå er nylig brannsikring under gulv (orgel/motor) utført. Det er planer om å male innendørs, bytte de 8-kantede vinduene, og glassmaleriene skal vedlikeholdes. Det skal også monteres lameller eller lignende som kan tydeliggjøre skillet mellom kirkerom og der kirkekaffe/møter holdes.

I kirkeparken fikk vi en omvisning og samtidig samtale om potensialet som man har utenfor kirka. Bak (på østsida) er det godt med areal, og det er fint med tanker og samtaler om det kan brukes mer. Utegudstjeneste på julaften (under pandemien) var veldig vellykka.

Det mangler p-plasser for ansatte utenfor kirka. Det er også en tung dør der rullestolrampen går. Det er gledelig at kirkeverge skisserer en ordning som skal løse denne utfordringen.

Gledelig at dagen etter befaringen kom den nye elektroniske lystavla som skal stå utenfor kirka og vise de ulike arrangementene i kirka.

Så var det tid for fagsamling etter en nydelig lunsj i Rødbanken. Visitasen har hatt som tema «Kirken i sentrum» og på onsdag hadde vi en egen fagsamling med flere presentasjoner.

Trosopplærer fortalte om arbeidet med trosopplæringen i soknet. Det er samarbeid mellom menighetene på øya allerede, noe som er gledelig.

Prosjektet «Åpen domkirke» ble presentert. Dette er et to-årig prosjekt som handler om å kunne ha åpne dører oftere i domkirken, i første omgang tirsdager og fredager.

Formålet er å: Åpne et hellig rom med en tydelig diakonal profil, midt i den pulserende byen!

Kirka skal være åpen for alle – gratis. Med bønn og lystenning, samtaletjeneste og rom for faste samlinger.

Barnehager, skoler og institusjoner tilbys gratis omvisning.

Det skal være en fellesskapsarena med fast opplegg, kaffe m.m

Åpningstider 12-16 hverdager, og det krever ca. 40 frivillige.

Kjempeflott prosjekt som jeg gleder meg til å se fortsettelsen av.

TIC – Tromsø International Church. Koordinator der fortalte litt om tilbudet som TIC har. De opplever at mange studenter søker dit, folk som kommer fra andre land som skal arbeide her, men har også flere norsktalende som går i menigheten.

Domkafe fikk vi også et innblikk i her. Dette er et gratis tilbud på lørdager til barn og deres familier. Fra oppstart til nå kommer det stadig nye mennesker, og tilbakemeldingene er gode. Det er ofte aktiviteter av ulike slag, sanger og flanellograf i tillegg til servering. Et flott diakonalt tiltak!

På torsdag møtte vi på Rådhuset for å ha et møte med ordfører og kommunedirektør.

Jeg opplevde dette som et godt møte der kommunen var lydhør og ikke minst anerkjente det viktige arbeidet som gjøres i menigheten, spesielt på det diakonale plan.

Ordfører var positiv til å ha dialog og det var snakk om å ha årlig samlingspunkt. Han ga en oppfordring om å gjøre mer for ungdom i byen.

Overføring av kirkeparken fra kommunen til menigheten ble også tatt opp. Jeg forventer at Tromsø kommune overfører kirkeparken til menigheten slik det er avtalt, og at kirkeverge og menighetsråd følger opp denne saken. Det kom gode signaler under møtet, og jeg tror at dette vil løse seg i nær fremtid.

Vi fikk også en liten samtale om kirkens beredskapsarbeid, og om mulighetene for enda tettere samarbeid i kriser.

Ordføreren tok selv opp situasjonen med kirke på Kvaløysletta, og han hadde kreative tanker om hvordan denne saken kan løses.

Torsdagen ble avsluttet med gudstjeneste med UNIK

En torsdag i måneden er det UNIK i domkirken. Dette er et tilrettelagt tilbud for mennesker med utviklingshemming, og er et samarbeid mellom menighetene i Tromsø. Disse månedlige samlingene er et varmt og inkluderende fellesskap. Her kommer noen faste brukere. Jeg vil tro det er mange flere mennesker i denne byen som ville ha glede av et slikt flott tilbud, men de eller hjelperne deres vet kanskje ikke om det. Kanskje kan vi sammen jobbe for at tilbudet blir gjort enda bedre kjent?

I forbindelse med visitasen i Elverhøy tidligere i år fikk vi en god dialog med omsorgstjenesten om dette. Jeg tror at her er det potensiale for et godt samarbeid framover.

Alle som ønsker, må gis mulighet til å finne sin naturlige plass i gudstjenestefellesskapet. Kanskje kan UNIK av og til være med og være en del av ordinære gudstjenester, og få oppleve å være del av det større menighetsfellesskapet også?

Jeg sitter igjen med gode opplevelser fra kvelden. Med en fin gudstjeneste, kjente og kjære sanger og senere når vi beveget oss bak i kirkerommet, til å bli servert både pizza og flere gode historier. Takk for en fin kveld!

Regnbuemesse

Det var egentlig ikke planlagt program i visitasen på fredag. Men denne uka er det Arctic Pride i Tromsø, og da var det for meg svært naturlig å delta i regnbuemessa. En flott gudstjeneste, med mange mennesker som satte ubeskrivelig stor pris på at det ble feiret gudstjeneste knyttet til Pride. For egen del må jeg innrømme: det var mange sterke øyeblikk under nattverd-utdelingen – mange av de som kom strålte av glede og takknemlighet.

Og så er det et bakteppe som vi ikke kan skyve under teppet: utenfor kirka var politiet og passet på. Vårt gode og moderne samfunn er altså ikke tryggere enn at når vi inviterer visse grupper mennesker til kirke, må politiet passe på. Men: det ble en fin og verdig gudstjeneste!

Konsert ved Kirkens nødhjelps 75-årsjubileum

Lørdag kveld var det en fantastisk konsert i forbindelse med Kirkens nødhjelps 75-årsjubileum. En stor opplevelse for oss som var her i går kveld! Her var også menighetens frivillige spesielt invitert – som en takk og hyllest til deres flotte tjeneste i menigheten. Og det trenger en livskraftig menighet!

Etter pandemien merker vi i kirka som ellers i samfunnet, at frivilligheten har fått seg en knekk. Særlig det diakonale og trosopplæringen har stort behov for frivillige, og med at domkirken skal åpne mer opp er det også et behov her. Det å ha omsorg for de frivillige er en viktig oppgave i menigheten.

Hvis vi nå tar en titt på de offentlige arrangementene som har vært under visitasen – før dagen i dag: Unik, regnbuemesse, konsert for å markere Kirkens nødhjelp. Alt dette handler om diakoni.

Det handler om å være kirke for de marginaliserte, de som utsettes for et eller annet utenforskap. Det er en slik kirke jeg vil være biskop i: En kirke som forkynner Ordet og forvalter sakramentene, og som har en spesiell omsorg for dem som trenger det, og særlig for dem som er marginalisert på en eller annen måte, enten det er nær oss eller langt borte.

Gjennom visitasen har jeg merket meg disse særlige utfordringene for Domkirken menighet:

- Kirkemusikken er viktig. Jeg vil oppfordre dere til videre samtale om muligheter der det er knapt med ressurser. Jeg oppfordrer videre Tromsø kirkelige fellesråd til å se på stillingsressursene. Det er behov for en større kirkemusikkressurs. Jeg tror dette er den eneste domkirka i Norge med bare en stilling som kantor. Dette fører blant annet til at det normalt ikke er musikk til salmesang på institusjonene.
- Arbeide videre i forhold til kirkeparken, der eierskapet må avklares med Tromsø kommune. Jeg utfordrer Fellesrådet til å lande dette i samarbeid med kommunen i nær fremtid.
- Jeg vil utfordre dere til å øke bevisstheten rundt, og arbeide videre med både samisk og kvensk kirkeliv og videreutvikle dette. Det gjelder både liturgi og salmer brukt i gudstjenestene. Jeg har pålagt alle menigheter i Nord-Hålogaland bispedømme å bruke samiske liturgiledd og gjerne salmer i enhver gudstjeneste, og der det er naturlig, gjelder det samme også kvensk. Derfor ber jeg menigheten om å ta inn kvenske ledd i gudstjenestene. Og dessuten: synliggjøring av kvenske og samiske tradisjoner er også en god vei å gå.
- I forhold til både diakonien og trosopplæringen vil jeg berømme dere for eksisterende samarbeid, men også utfordre dere til enda nærmere samarbeid med de andre menighetene på øya både i diakoni, trosopplæring og kirkemusikk. Kommunen oppfordret til flere tilbud for barn og unge. Kan noen av tilbudene nå ut til flere, er det noen nye tiltak som kan startes opp?
- Bruken av kirka. Det er stort press på bruken – noe som er gledelig. Dette vil jeg oppfordre dere til å ha en åpen og kontinuerlig samtale om. Her er det særdeles viktig at ikke sårbare grupper og kjernevirksomheten i kirka skal fortrenkes i forhold til alle de flotte kulturarrangementene som også hører hjemme i ei domkirke.

I dag er siste dagen i visitasen. 9 år har gått siden forrige visitas. Trolig går det like lang tid til neste gang. Nå er det prostens sin oppgave å følge opp de utfordringene som visitasen har pekt på, i samarbeid med menighetsråd og ansatte. Prosten skal i løpet av det første året gjøre et oppfølgingsbesøk i soknet, og rapportere tilbake til biskopen om oppfølging etter visitas.

Til slutt vil jeg si tusen takk for all åpenhet og gjestfrihet som vi er blitt møtt med, takk for gode dager sammen! Det har vært oppløftende og fint å møte dere. En stor takk til menighetsråd, ansatte, frivillige og prostens for god tilrettelegging av visitasen, og takk til alle som har tatt godt imot oss disse dagene!

Mitt ønske er at dere tar vare på alt det gode dere har, og at dere tar vare på hverandre. Se og anerkjenn hverandre i hverdagen.

Guds velsignelse over dagene som kommer!